KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Lausunto
14.9.2021

Dnro 857/03.01.00/2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 119/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjien työttömyysturvaoikeuden väliaikaiseksi järjestämiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Yrittäjien oikeutta työmarkkinatukeen koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 30.11.2021 asti covid-19-pandemian edelleen jatkuessa.

Ilman väliaikaista muutosta kunnat maksavat työmarkkinatuen kuntaosuutta *työttömyyden perusteella*. Kunnat eivät maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta tilanteessa, jossa henkilö on palkkatukityössä, yrittäjänä, työkokeiluissa tai muissa työllistymistä edistävissä palveluissa, vaan silloin työttömyysetuuden maksaa kokonaan valtio.

Väliaikaisen muutoksen perusteella yrittäjälle maksettavaan työmarkkinatukeen ei sovelleta työttömyysturvalain 2a luvun säännöksiä, jotka koskevat työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tarjoamasta työstä kieltäytymistä sekä laiminlyöntejä, jotka liittyvät työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen sekä työllistymistä tukeviin palveluihin osallistumista. Yrittäjien väliaikainen työmarkkinatuki tarkoittaa käytännössä sitä, että yritystoiminnan lopettamiseen liittyviä edellytyksiä jätetään soveltamatta, eikä yrittäjille maksettavan työmarkkinatuen saamiseen liity mitään edellytyksiä, eikä kukaan myöskään tutki sen tosiasiallista tarvetta.

Lakiesitys johtaa tilanteisiin, jossa kunta joutuu vastaamaan työttömyysturvasta omalla maksuosuudellaan, muttei voi millään lailla vaikuttaa sen suuruuteen omilla toimillaan. Työttömät ja työttömiksi joutuneet yrittäjät ovat eriarvoisessa asemassa suhteessa työmarkkinatukeen ja kunnan vastuuseen siitä. Työtön työnhakija saa sanktion työ- ja elinkeinotoimiston tai kokeilukunnan tarjoamasta työstä kieltäytymisestä sekä tehdessään laiminlyöntejä, jotka liittyvät työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen sekä työllistymistä tukeviin palveluihin osallistumiseen. Työttömäksi jäänyttä yrittäjää tämä ei koske, sillä hänelle ei tehdä suunnitelmaa eikä hänelle tarjota myöskään palveluja. Työttömyysturvan kuntaosuus jää kuitenkin kunnalle maksettavaksi, eivätkä summat ole

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

vähäisiä. Koko maassa yrittäjien väliaikaista työmarkkinatukea maksettiin maaliskuun 2020 ja heinäkuun 2021 välisellä ajalla 70,6 M€, josta kuntien osuus oli 37,9 M€.

Kuntien maksuvastuuta yrittäjien työmarkkinatuesta ei voi hyväksyä, sillä vaikka työttömyys on alentunut, on tämä kohderyhmä koko ajan kasvanut. Joissain kunnissa työmarkkinatuen maksulistalla olevista jo 20–25 % saa väliaikaisen muutoksen perusteella yrittäjälle maksettavaa, passiivista työmarkkinatukea, ilman että kunnalla on minkäänlaista toimivaltaa työskennellä kyseisen kohdejoukon kanssa. Osa yrittäjistä on jopa vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta ja osa yrittäjistä tarvitsisi apua liiketoimintansa kehittämiseen ja tarkasteluun, jotta pääsisi jaloilleen koronan jälkeen.

Vaikka kuntatalouden tilasta näkyy ulospäin tällä hetkellä varsin vahvoja lukemia, kertovat kuntien raportoimat osavuosikatsaukset jo kuitenkin ihan muusta. Koronaepidemiasta on aiheutunut merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia kunnille. Koronatestaukset, jäljittämiset ja muut koronaan ja kuntien tehtäväkenttään liittyvät laajennukset ovat nostaneet menokehityksen kaksinumeroisiin kasvulukemiin. Menopaineet ovat kovat myös loppuvuonna. Sen sijaan kuntien tulopuoli kasvaa vain vaimeasti. Vuonna 2022 tulojen ja menojen epätasapaino kasvaa dramaattisesti.

Yrittäjien toimeentulon turvaaminen koronan aiheuttamassa epävarmassa tilanteessa on sinänsä perusteltua ja kannatettavaa. Kuntaliitto pitää kuitenkin linjattomana ratkaisua, jossa päätoimisesti yrittäjinä toimivien yrittäjien väliaikainen työttömyysetuus maksatetaan osittain kunnilla. Koska valtio on luvannut korvata kunnille koronasta aiheutuvat kustannukset, tulisi yrittäjien väliaikaisesta työmarkkinatuesta aiheutuneet kustannukset korvata täysimääräisesti kunnille.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
johtaja, elinvoima ja talous

Erja Lindberg
kehittämispäällikkö